

Упоредивање разлика

Савет безбедности УН недавно је расправљао на тему редовног извештаја генералног секретара УН, Бан Ки Мун о ситуацији на Косову. Расправа није била претерано продуктивна, она је поново одразила постојећу конфигурацију снага, које не дају наду да ће се ситуација у покрајини скоро регулисати.

Како у извештају, тако и у обраћању представника земаља-чланица СБ УН дотакле су се озбиљне теме које се тичу оцене тренутне ситуације у покрајини, активности реорганизоване мисије УН, и формирања мисије ЕУ, као и о могућностима дијалога Београда и Приштине. Разговори на ову тему прошли су без дефинисања конкретног садржаја за неопходна дејства у циљу решавања постојећих проблема.

Генерални секретар УН сматра како је ситуација на Косову у погледу безбедности била стабилна, напоменувши само да је у области Косовске Митровице било инцидената, а део њих је био побуњеничког карактера. Говорећи на седници СБ, шеф мисије УН на Косову, Ламберто Занијер, рекао је како је у неким подручјима у којима је традиционално присутна напетост, нарочито у северном делу Косовске Митровице, примећен забрињавајући пораст инцидената у којима се примењују ватрено оружје и експлозивне направе, што изазива озбиљну забринутост. Председник Србије, Борис Тадић изразио је неслагање са оптимистичним проценама ситуације на Косову, које су се нашле у извештају генералног секретара УН, с обзиром да се Срби у покрајини и даље налазе у бесправном положају, а да се Србија и ЕУ суочавају са проблемима деловања албанске мафије, која тргује наркотицима, људима и оружјем. Говорећи о тешком социјалном, економском, и унутрашње-политичком положају у покрајини, представник Русије, Виталиј Чуркин напоменуо је како је заборављено на задатак учвршћивања мултиетничности на Косову. Управо је безбедоносна несигурност, како је напоменуо у свом извештају генерални секретар, разлог за оштро смањење броја Срба и осталих представника националне мањине који су се добровољно вратили на Косово: 2008. године вратило се само 582 људи, 2007. године 1816, а 2006. број повратника је био 1669.

Многи косовски Срби подржавајући званичну политику Београда као и раније не признају власт косовских институција. На северу Косова четири општине које су смештене у реонима у којима већину становника представљају косовски Срби, настављају са радом у складу са законима Србије о локалној самоуправи. За последњих неколико недеља косовске власти спречиле су улазак на Косово београдским званичницима, што допринеси порасту напетости. Политички лидери косовских Срба и београдске власти не признају такозвану Међународну цивилну канцеларију која је отворена у складу са фамозним планом Мартија Ахтисарија, и одбијају сарадњу са њим, инсистирајући да сами реше сва питања са мисијом УН.

Генерални секретар УН био је присиљен да призна како, иако челници Косова одржавају радне контакте са мисијом УН, она се суочава са све више проблема. Многи косовски Албанци сматрају да је ова мисија испунила свој задатак и да је њено даље присуство непожељно, пошто смета тежњама Косова да делује као суверена држава. Овакав став разумљив је за низ западних земаља, пре свега САД. На седници Савета безбедности УН представница САД, госпођа Дикарло, изјавила је да пошто је ЕУ узео примарну улогу као основни међународни саветник за Косово, САД подржавају даље напоре скраћивања присуства мисије УН на Косову. Међутим, тежње косовских власти да изигноришу ангажман предвиђен резолуцијом 1244 УН за учешће мисије УН у њиховим спољним односима не дају увек жељене резултате, и покушај косовских функционера да учествују на неким регионалним састанцима без представника УН били су неуспешни.

Мисија УН је убрзала процес промене своје конфигурације у области закона и правног поретка, преносећи функције на мисију ЕУ, која је започела своју делатност на Косову 9. децембра 2008. године. Један од битних услова да Србија призна реорганизовану мисију УН, изјавио је Борис Тадић, «као и до сада јесте захтев од ЕУ јасне и обавезујуће правне обавезе, потврђене од стране Савета безбедности, да поштује неутралност и сачува своје присуство на Косову у потпуности под окриљем Организације уједињених нација поштујући Резолуцију 1244 (1999)». Тадић је нагласио да ни један део њеног мандата не сме да се искористи за спровођење Ахтисаријевог плана за независност Косова, који је Србија одбацила и који није добио одобрење СБ УН. Међутим, како стоји у извештају генералног секретара УН, институције косовских Срба на северу Косова до сада нису показивале никакву жељу за сарадњом са мисијом ЕУ. Природа практичног рада европске мисије, према речима представника Русије, далеко је од статусно-неутралног, што није у складу са новембарским извештајем генералног секретара из 2008. године, који је подржао Савет безбедности УН. Значајно је то што су представници неких западних земаља, позивајући стране на конструктивну сарадњу са мисијом ЕУ, допуштале одређени притисак на Србију. Тако је представница Велике Британије, госпођа Пирс, говорећи о спремности Велике Британије да помогне Србији

да се придружи ЕУ, важно напоменула, да „пут у Европу води преко помирења, а не преко освете, већ преко признања и превазилажења прошлости и кретања унапред“.

Реорганизована мисија УН, сматра генерални секретар УН, наставиће да «скромно» присуствује у неким областима, углавном у Митровици. Борис Тадић је подвукао значај рада мисије УН на територији Косова, без које није могуће обезбедити испуњавање у пуној мери Резолуције 1244 Савета безбедности и плана генералног секретара за шест праваца обезбеђења услова за живот и рад српских општина у покрајини (полиција, судство, царина, транспорт и инфраструктура, границе и српске светиње) који је представљен у извештају генералног секретара 24. новембра 2008. године. «Једина шанса да се поправи ситуација, рекао је представник Русије, Виталиј Чуркин, јесте да се сачува мисија УН на Косову, регулишући под њеним окриљем у оквиру Резолуције 1244 СБ УН рад представника ОЕБС, ЕУ и НАТО. Уз то мисија УН мора да сачува не само координационе и политичке, већ и административне функције.» Представници многих земаља такође су указивали на неопходност наставка рада мисије УН у циљу обезбеђивања стабилности ситуације на Косову и комплетном Балкану. По мишљењу представника Мексика, упркос потешкоћама на терену, мисија УН на Косову треба да има капацитет који би јој омогућио да правилно испуни мандат, поверен од стране СБ, позвавши све стране да сарађују са овом мисијом.

Задатак за реализацију плана генералног секретара од шест тачака у извештају дат је само у општој форми. Спровођење постигнутих договора према његовом мишљењу, зависиће од «даљих расправа на техничком нивоу». Представници низа земаља подвукли су важност спровођења датог плана. Представник Вијетнама, нагласио је да «узимајући у обзир крхкост ситуације у региону не можемо игнорисати велику вероватноћу пропадања плана од шест тачака, и у случају успоравања темпа његове имплементације напетост између Срба и Албанаца могла би да се повећа под утицајем негативних сила. Дакле, верујемо да је неопходно обезбедити активно присуство УНМИКА како у Београду, тако и у Приштини, како би се остварио привремени договор од шест тачака док се не спроведу у дело одговарајући контролни механизми за подршку мира и стабилности».

Мисија УН улагала је напоре како би увукла све стране у остваривање овог договора, међутим није јој пошло за руком с обзиром на то да су ставови две стране дијаметрално супротни: влада Косова је изразила спремност да преговара са Србијом као две суверене државе, што је за Србију потпуно неприхватљиво. Тадић је изјавио да Србија никада неће признати Косово и да се залаже за спровођење нових преговора о статусу Косова. Он је позвао земље које још нису признале Косово да покажу уздржаност до доношења саветодавног мишљења Међународног суда УН да ли једнострано проглашење независности Косова одговара нормама међународног права: „Надамо се,

изјавио је он, да ће напори за поштравање даљег признања бити прекинути“. У том смислу, привлачи пажњу категоричност изјава представника САД, Велике Британије и Турске у вези са тим да је независност Косова свршен и неповратан чин.

У свом наступу на седници Савета безбедности УН, Тадић је подсетио на десетогодишњицу НАТО војне операције коју је извршио против Југославије. За три месеца свакодневног бомбардовања српских градова и села погинуло је 2500 цивила, од којих 89 деце, док је 12 500 људи рањено. Директна штета која је нанесена привреди износила је 30 милијарди америчких долара. Косово је напустило више од 200 хиљада Срба и осталих лица неалбанске националности. Тадић је подсетио и на петогодишњицу погрома над Србима који су починили албански сепаратисти. Од чланова СБ УН осуда НАТО агресије и анализа њених последица могла се чути само од представника Русије. Англо-амерички дует у СБ УН покушао је да на неки начин оправда НАТО операцију, пребацивши на Србију сву одговорност за погоршање ситуације на Косову. Оптуживши Југославију за кршење низа резолуција УН, ни госпођа Дикарло, ни госпођа Пирс нису објасниле зашто је НАТО «хуманитарна акција» била спроведена без одобрења СБ УН.

Косовски проблем је одавно изашао изван оквира Косова и Србије. Очигледно је да је коначно решење неопходно ради постизања стабилности на Балкану. А оно је могуће само путем преговора заинтересованих страна, уз њихов конструктиван приступ према проналажењу обострано прихватљивог решења.

<http://www.polit.ru/analytics/2009/04/06/kosovo.html>